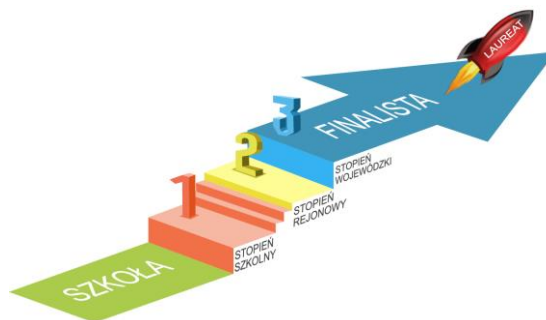

OBSZARY WYMAGANEJ WIEDZY, ZAKRES OCZEKIWANYCH UMIEJĘTNOŚCI I WYKAZ POMOCNEJ LITERATURY NA POSZCZEGÓLNYCH STOPNIACH WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU HISTORYCZNEGO dla uczniów szkół podstawowych województwa wielkopolskiego w roku szkolnym 2020/2021

I. Temat wiodący:

"Narodziny, rozkwit, upadek i odrodzenie państwa polskiego na tle dziejów Europy i świata"

II. Koncepcja i obszar wymaganej od uczestników wiedzy i umiejętności.

Wojewódzki Konkurs z Historii dla uczniów szkół podstawowych obejmuje wiedzę i umiejętności zawarte w aktualnie obowiązującej podstawie programowej kształcenia ogólnego z historii w szkole podstawowej

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000356/O/D20170356.pdf>

oraz zagadnienia rozszerzone o treści podstawy programowej dla szkół ponadpodstawowych i/lub wskazaną literaturę, które nawiązują do tematu wiodącego.

Zakres wiedzy.

Konkurs obejmuje treści podstawy programowej z historii w szkole podstawowej¹ oraz wybrane treści podstawy programowej dla szkoły ponadpodstawowej i/lub wskazaną literaturę w odniesieniu do tematu wiodącego. Na każdym stopniu Konkurs umożliwi uczestnikom wykazanie się wiedzą i umiejętnościami w myśl zapisów zawartych ww. treściach podstawach programowych ze szczególnym uwzględnieniem zakresu narodzin, rozkwitu, upadku i odrodzenia państwa polskiego na tle dziejów Europy i świata.

Na poszczególnych stopniach Konkurs nawiązuje do podanych poniżej treści szczegółowych podstawy programowej z historii w szkole podstawowej oraz treści rozszerzonych o treści podstawy programowej do szkoły ponadpodstawowej i/lub literatury podanych poniżej.

¹Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356).

Stopień szkolny.

1. Prehistoria. Koczowniczy a osiadły tryb życia człowieka.
2. Dzieje Polski i powszechne od czasów starożytnych do roku 1795.
  - 2.1 Treści szczegółowe ujęte w punktach I–XVII podstawy programowej dla szkoły podstawowej.
  - 2.2 Zagadnienia rozszerzone o treści podstawy programowej do szkoły ponadpodstawowej oraz o podaną w dziale III., pkt A. ppkt 3., literaturę, nawiązujące do **narodzin państwa polskiego na tle dziejów Europy i świata.**

Stopień rejonowy.

1. Zagadnienia obowiązujące na stopień szkolny.
2. Ponadto dzieje Polski i powszechne do roku 1918.
  - 2.1 Treści szczegółowe podstawy programowej ujęte w punktach XVIII–XXVI.
  - 2.2 Zagadnienia rozszerzone o treści podstawy programowej do szkoły ponadpodstawowej oraz o podaną w dziale III., pkt B., ppkt 2., literaturę, nawiązujące do **narodzin i rozkwitu państwa polskiego na tle dziejów Europy i świata.**

Stopień wojewódzki.

1. Zagadnienia obowiązujące na stopniu szkolnym i rejonowym.
2. Ponadto dzieje Polski i powszechne do roku 2004.
  - 2.1 Treści szczegółowe podstawy programowej ujęte w punktach XVII–XLII.
  - 2.2 Zagadnienia rozszerzone o treści podstawy programowej do szkoły ponadpodstawowej oraz o podaną w dziale III., pkt C., ppkt 2., literaturę, nawiązujące do **narodzin, rozkwitu, upadku i odrodzenia państwa polskiego na tle dziejów Europy i świata.**

Zakres oczekiwanych od uczestników umiejętności na wszystkich stopniach.

Na wszystkich stopniach konkurs obejmuje umiejętności z zakresu historii ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego z historii dla szkoły podstawowej, w tym z zakresu:

1. chronologii historycznej, w tym porządkowania i synchronizowania zagadnień z historii Polski i historii powszechnej,
2. analizy i interpretacji historycznej,
3. tworzenia narracji historycznej.

III. Wykaz materiałów pomocniczych dla uczestnika i nauczyciela w procesie przygotowania do udziału w Konkursie na każdym stopniu:

1. Podręczniki historii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w szkole podstawowej.
2. W odniesieniu do zagadnień rozszerzonych nawiązujących do narodzin, rozkwitu, upadku i odrodzenia państwa polskiego na tle dziejów Europy i świata podręczniki historii do szkoły ponadpodstawowej dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego oraz literatura uzupełniająca podana poniżej do każdego stopnia konkursu.
3. Atlasy historyczne do szkoły podstawowej np. Wyd. Nowa Era, WSiP, Wyd. Demart.2
4. Źródła zawarte w podręcznikach do nauczania historii w szkole podstawowej i podręcznikach do nauczania historii w szkole ponadpodstawowej (w przypadku zagadnienia rozszerzonego) dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN).
5. Źródła spoza podręczników wybrane do interpretacji opartej na wiedzy uczestnika, wynikającej z opanowania treści szczegółowych podstawy programowej do szkoły podstawowej i treści szczegółowych podstawy programowej do szkół ponadpodstawowych nawiązujących do tematu przewodniego.

Uwaga:

Źródła wybrane do interpretacji mogą pochodzić spoza podręczników, ponieważ uczestnik interpretuje źródło na podstawie swojej wiedzy wynikającej z opanowania ww. treści podstaw programowych. Natomiast nie ma obowiązku w takim przypadku rozpoznać źródła.

Ponadto:

A. Stopień szkolny:

1. Słownik terminów i pojęć historycznych (dowolne wydanie).
2. Obrazy Jana Matejki, których tematyka nawiązuje do dziejów Polski do 1795
3. Literatura uzupełniająca:
  - 3.1 *Wielka Historia Polski*, Tom 2, J. Wyrozumski, *Dzieje Polski Piastowskiej*;
Rozdział III. Piastowskie państwo prawa książęcego (od połowy X wieku do 1202)
Podrozdziały:
    - Początki Chrystianizacji Polski;
    - Formowanie się terytorium państwowego Polski
    - Państwo Mieszka I a cesarstwo
    - W początkach monarchii Bolesława I Chrobrego
    - Zjazd gnieźnieński roku 1000
    - Ekspansja kultury zachodnioeuropejskiej w Polsce

---

² Istnieje również możliwość wykorzystania atlasu do szkoły ponadpodstawowej

B. Stopień rejonowy:

Materiał obowiązujący na stopniu szkolnym oraz:

1. Obrazy Wojciecha Kossaka i Artura Grottgera, których tematyka nawiązuje do walk o niepodległość Polski w okresie zaborów;

2. Literatura uzupełniająca:

- 2.1 *Wielka Historia Polski*, Tom 2, J. Wyrozumski, *Dzieje Polski Piastowskiej*;
Rozdział V. Odbudowa Królestwa Polskiego (1300–1370)

Podrozdziały:

- Ku stanowej budowie państwa: Korona Królestwa Polskiego
- Wzrost znaczenia Polski w stosunkach międzynarodowych

- 2.2 *Wielka Historia Polski*, Tom 3, K. Baczkowski, *Dzieje Polski późnośredniowiecznej (1370–1506)*

Rozdział XIII. Czasy Jana Olbrachta i Aleksandra

Podrozdziały:

- Przemiany ustrojowe za Jana Olbrachta
- Wykształcenie się modelu ustrojowego Rzeczypospolitej za Aleksandra Jagiellończyka

- 2.3 *Wielka Historia Polski*, Tom 4, S. Grzybowski, *Dzieje Polski i Litwy (1506–1648)*

Rozdział I. Zygmunt Stary

Podrozdziały:

- Europa w czasach zygmunto-wskich
- Rozkwit polskiego renesansu
- Nowe drogi gospodarki
- Sprawy pruskie
- Cień Marcina Lutra

Rozdział II. Zygmunt August

Podrozdziały:

- Spory o wiarę
- Spór o naprawę Rzeczypospolitej
- Unia lubelska

Rozdział III. Wielkie bezkrólewie

Podrozdziały:

- Ku wolnej elekcji
- Na podwarszawskim polu

- 2.4 *Wielka Historia Polski*, Tom 4, S. Grzybowski, *Dzieje Polski i Litwy (1506–1648)*

Rozdział III. Wielkie bezkrólewie

Podrozdział:

- Poselstwo polskie w Paryżu

C. Stopień wojewódzki:

Materiał obowiązujący na stopniu szkolnym i stopniu rejonowym oraz:

1. Obrazy Wojciecha Kossaka, których tematyka nawiązuje do odrodzenia się Polski i pierwszych lat niepodległości.

2. Literatura uzupełniająca:

- 2.1 A. Dziurok, M. Gałęzowski, Ł. Kamiński, F. Musiał, *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918 – 1989*, Warszawa 2010;

Rozdział I. M. Gałęzowski, II Rzeczpospolita;

Podrozdziały:

- Droga do niepodległości.
- Budowa niepodległej Polski (1918–1921)

- 2.2 *Wielka Historia Polski*, Tom 5, J. A. Gierowski, *Rzeczpospolita w dobie złotej wolności (1648–1763)*.

Wprowadzenie –Rzeczpospolita u progu katastrofy.

Rozdział I. Kryzys wolności.

Podrozdziały:

- Zniszczenia wojenne
- Ujawnienie się niedostatków organizacji państwa
- Program reform

Rozdział II. „Babie lato” sarmackiego państwa”

Podrozdziały:

- Ostatnie lata świetności Rzeczypospolitej polsko-litewskiej.
- Sarmatyzm
- Upadek szkolnictwa

Rozdział IV. Między anarchią a oświeceniem.

Podrozdziały:

- Zniszczenia wojenne i upadek gospodarczy
- Rola państweczek magnackich w dezintegracji Rzeczypospolitej
- Upadek poczucia obywatelskiego
- Kryzys władzy królewskiej i urzędów ministerialnych
- Słabe wojsko i słaba dyplomacja
- Pacyfikacja Rzeczypospolitej
- „O skutecznym rad sposobie”

- 2.3 *Wielka Historia Polski*, Tom 6, S. Grodziski, *Polska w czasach przełomu (1764–1815)*

Rozdział II. Ku nowemu ustrojowi.

Podrozdziały:

- Pierwszy rozbiór Polski (1772)
- Zmiany ustrojowe; lata 1773–1788
- Ustawa Rządowa
- Drugi rozbiór Polski (1793)
- Insurekcja
- Trzeci rozbiór Polski

2.4 *Wielka Historia Polski*, T. 8, J. Buszko, *Od niewoli do niepodległości (1864–1918)*.

Rozdział IX. Losy kwestii polskiej w czasie I wojny światowej.

Ku narodowej niepodległości.

2.5 *Wielka Historia Polski*, t. 9, Cz. Brzoza, *Polska w czasach niepodległości i II wojny światowej*.

Rozdział I. Budowa podstaw niepodległego państwa polskiego (1918–1926).

Podrozdziały:

- Formowanie centralnego ośrodka władzy
- Terytorium, granice i społeczeństwo
- Podstawy ustrojowe II Rzeczypospolitej